

Maatschappelijke organisaties nemen verantwoordelijkheid in Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Aanleiding

Potenties in Nationaal Landschap Zuid-Limburg vragen om gerichte ontwikkeling

Nationaal Landschap Zuid-Limburg (NLZL) herbergt vele potenties en kansen op het gebied van landschap, natuur, recreatie en toerisme, landbouw, cultuurhistorie en andere economische functies. Om de diverse kansen tot bloei te laten komen, is inzet vereist vanuit de bewoners, ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Ontwikkelingen gaan echter niet vanzelf, een bepaalde stimulering / aanjaagfunctie blijkt nodig.

Een recente, bestuurlijke ronde vanuit NLZL langs alle stakeholders, waaronder gemeenten en maatschappelijke organisaties, heeft bovenstaand beeld bevestigd. Middels deze ronde zijn vele (project)ideeën opgehaald.

Onder het motto "niet over ons, maar met ons" pakken de maatschappelijke organisaties deze handschoen op.

Verbindende thema's

Partijen zien op vijf thema's uitdagingen en concrete mogelijkheden om samen te werken.

- **Natuur en landschap**
Terreinbeheerders, agrariërs en particulieren werken samen aan een duurzame instandhouding en versterking van natuur en landschap en bewerkstelligen hiervoor een duurzame financiering.
- **Biodiversiteit**
Naast de zorg voor natuur en landschap is er een groot maatschappelijk belang om de biodiversiteit in de rest van het buitengebied te behouden en liefst te versterken. Dit werkt positief voor de bedrijfsvoering van agrariërs, de aantrekkelijkheid van het buitengebied voor burgers en toeristen en de natuur- en landschapswaarden in het algemeen.
- **Waterbeheer**
De inrichting van het buitengebied en het grondgebruik kan een belangrijke bijdrage leveren aan het waterbeheer met als doel wateroverlast in het heuvelland te voorkomen.
- **Korte ketens**
Kansen benutten voor nieuwe productmarktcombinaties die hun meerwaarde ontlenen aan het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Dit moet niet alleen leiden tot nieuwe verdienmodellen, maar ook tot onderlinge verbondenheid en verantwoordelijkheid tussen stad en land.
- **Landbouw van de toekomst**
Landbouwbedrijven bevinden zich continu in transitie. Dat betekent dat zij voortdurend moeten inspelen op maatschappelijke trends en wijzigende omstandigheden. Dit betreft aandacht voor natuur en landschap, voedselveiligheid, toepassing van nieuwe technologie, verduurzaming, et cetera.

Beoogde samenwerkingspartners

De LLTB ondersteunt landbouwbedrijven, zodat deze economisch, ecologisch en maatschappelijk duurzaam kunnen blijven ondernemen. Dat wil zeggen een primaire landbouwproductie binnen de randvoorwaarden die het NLZL hieraan stelt. Dit vraagt om het leggen van nieuwe verbindingen, het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen en het daadwerkelijk benutten van kansen. Samenwerking met de VVW Zuid-Limburg, Natuurrijk Limburg, IKL, Waterschap Limburg, terreinbeheerders, onderwijsinstellingen, gemeenten en provincie is hierbij aan de orde.

Coöperatie Natuurrijk Limburg (NaLi) en Stichting IKL hebben enkele jaren geleden specifiek rond het thema collectief, agrarisch natuur- en landschapsbeheer de handen ineen geslagen om dit een stevige kwaliteitsimpuls te geven. In dit kader zijn reeds vele acties ondernomen, waaronder het begeleiden van NaLi-deelnemers en het delen en verspreiden van kennis teneinde te komen tot de gewenste natuur- en landschapsresultaten. Nu vanaf 2018 ook het particuliere beheer via de collectieve aanpak dient te worden gerealiseerd, hebben NaLi en IKL hun samenwerking ook op dit terrein voortgezet. Dit middels oprichting en operationalisering van de stichting 'Natuurrijk Limburg en IKL', een collectief voor particulier beheer.

NaLi Zuid en IKL constateren dat er in Zuid-Limburg meer opgaven én kansen liggen die kunnen voortbouwen op het collectief beheer of nog verder gaan. Daartoe hebben beide partijen gewerkt aan een gezamenlijk uitvoeringsprogramma voor Zuid-Limburg dat gebaseerd is op bundeling van krachten en realisatie van een multiplier op het gebied van inhoud, proces en middelen.

De LLTB en de VVW Zuid-Limburg hebben al eerder de handen ineen geslagen om te komen tot initiatieven op het vlak van landschap en streekproducten. Binnen het initiatief van AgroLeisurePark (ALP) komen langzaam maar zeker deze ideeën tot leven en worden momenteel met agrarische ondernemers versnellingstafels georganiseerd om nieuwe initiatieven op gang te brengen. Vanuit ALP zou op het vlak van agogastronomie en landschap een bezoekerscentrum voor burgers en ondernemers kunnen worden gerealiseerd, waarmee de realisatie van nieuwe productmarktcombinaties - die passen binnen de gezamenlijke visie van het NLZL - plaats kunnen vinden.

Waterschap, gemeenten, LLTB, terreinbeheerders en andere grondeigenaren werken samen met de provincie aan een effectief waterbeheer met als doel wateroverlast in de toekomst te voorkomen. Dit biedt tevens kansen om landbouw, landschap en natuur te versterken.

Tenslotte werken de samenwerkingspartners op projectniveau ook samen met andere belanghebbende instanties en partijen.

Aanjaagfunctie

Inzet vanuit NLZL is vooralsnog de verdere ontwikkeling en uitvoering van ideeën van stakeholders aan de streek zelf over te laten. Dit is een gezonde gedachte; initiatiefnemers moeten immers zelf de kar trekken. In de praktijk blijkt echter dat partijen elkaar vaak niet vanzelf vinden, dat op meerdere plekken tegelijk het wiel wordt uitgevonden en dat efficiëntie door samenwerking vaak niet wordt bereikt. Om te waarborgen dat de streek zelf initiatieven oppakt, is het nodig dat er een aanjaag- / stimulerings- / ondersteuningsfunctie beschikbaar is.

Accenten

In de onlangs door PS vastgestelde nota 'Limburg agro, voor de wereld van morgen' wordt het belang van de land- en tuinbouw en tevens de maatschappelijke opgaven geschetst op het gebied van voeding, energietransitie, leefbaarheid platteland en natuur en landschap. De nota noemt vier accenten om deze kansen te benutten.

- 1. Versterken van samenwerking en cross-overs*
- 2. Sturen op een ecologisch en maatschappelijk duurzame productie*
- 3. Bijdragen aan de klimaat- en energietransitie*
- 4. Inzet op economisch duurzame en innovatieve verdienmodellen*

Het bovenstaande uitvoeringsprogramma levert een belangrijke bijdrage aan de vier accenten.

Deze intentieverklaring voorziet in:

- **Een gebiedscoördinator**
Voor het NLZL richten we een gebiedsbureau in met een gebiedscoördinator die ideeën ophaalt, bundelt en door leidt naar de betrokken samenwerkingspartijen. We werken vanuit een breed samenwerkingsprogramma, dat zich niet beperkt tot bepaalde thema's of subsidieregelingen. Het gaat niet om het optuigen van een 'kerstboom', maar om een compacte, concrete en flexibele uitvoering. Gedacht wordt aan een coördinator, al dan niet in deeltijd, die in de vorm van een projectgroep kan terugvallen op / sparren met een aantal ondersteuners. Belangrijk is dat de coördinator vanuit een onafhankelijke positie, breed netwerk en kennis van zaken snel, efficiënt en effectief kan schakelen met ondernemers, overheden en andere stakeholders. De Heuvellandgemeenten worden hierbij ook betrokken.
- **Een uitvoeringsprogramma**
We zijn al gestart! De samenwerkingspartners zijn al aan de slag en een eerste uitvoeringsprogramma voor de gebiedscoördinator NLZL staat nagenoeg gereed. Een inventarisatie van projecten wordt gemaakt.

Valkenburg, 1 maart 2018, aldus onderstaande organisaties,

Herman Vrehan

namens stichting Instandhouding Kleine
Landschapselementen

Thijs Rompelberg

namens Limburgse Land-
en Tuinbouwbond

Richard Smeets

namens Natuurrijk Limburg Zuid

Anya Niewierra

namens VV Zuid-Limburg

